

Warszawa, 11 sierpnia 2010 r.

DOKĄD ZMIERZAJĄ FINANSE NASZEGO PAŃSTWA?

(synteza)

1. Dyskusja o stanie finansów naszego państwa oraz o sposobach jego naprawy, prowadzona w kategoriach etykietek i epitetów, nie ma merytorycznego sensu. Szkodzi ona tylko jakości debaty w demokracji oraz utrudnia rozwiązywanie istotnych dla wszystkich problemów.
2. **Stan finansów publicznych ma cztery główne wymiary:**
 - a) wydatki/PKB
 - b) wynikająca z (a) relacja: podatki/PKB
 - c) deficyt (nadwyżka)/PKB
 - d) dług publiczny/PKB
3. Stan finansów publicznych w dwojaki sposób wpływa na tempo rozwoju gospodarki:
 - a) **systematyczny**: wysokie lub/i rosące poziomy wymienionych 4 wskaźników hamują długofalowy rozwój gospodarki.
 - b) „**szokowy**”: przekroczenie pewnych krytycznych wskaźników deficytu/PKB i długu publicznego do PKB grozi kryzysem fiskalnym i załamaniem gospodarki.
4. **Stan finansów naszego państwa** od lat jest systematycznym hamulcem wzrostu naszej gospodarki. Zasadniczym tego powodem są nadmierne wydatki, które prowadzą do wysokich podatków i dużego deficytu.

Oprócz tego – skutek spowolnienia gospodarki od 2009 r. pod wpływem gorszych warunków zewnętrznych – stan finansów publicznych w Polsce jest w strefie podwyższonego zagrożenia „szokowymi” zaburzeniami.

5. Stan finansów naszego państwa jest – z punktu widzenia ich wpływu na rozwój gospodarki – **niedobry na tle krajów naszego regionu:**
- poziom wydatków publicznych należy do najwyższych (po Słowenii, Węgrzech i Czechach), co skutkuje zarówno wysokimi podatkami, jak i dużym deficytem;
 - mamy najwyższy po Węgrzech dług publiczny.
6. **Co do przedstawionego przez rząd zarysu wieloletniego programu** nasuwają się następujące uwagi:
- Jego założeń makroekonomicznych dotyczących wzrostu gospodarczego po 2012 roku oraz ścieżki kursu (które są nieujawnione, ale możliwe do wywnioskowania) nie można uznać za konserwatywne, co zwiększa ryzyko przekroczenia przez relację długu publicznego do PKB drugiego progu ostrożnościowego z Ustawy o finansach publicznych.
 - Proponowany pakiet ruchów obejmuje zdecydowane przyspieszenie prywatyzacji w 2011 r. w stosunku do wcześniejszych założeń, reformę rent inwalidzkich oraz regułę wydatkową. Są to rozwiązania korzystne z punktu widzenia uzdrawiania finansów publicznych oraz rozwoju gospodarki.
 - W skład proponowanego pakietu wchodzi też podwyższenie stawek VAT, bez uproszczenia tego najważniejszego dla fiskusa podatku.
 - W kraju, gdzie wydatki i – w efekcie – podatki mają taki poziom, że **są hamulcem wzrostu gospodarki**, zdecydowany priorytet powinny mieć ograniczenia wydatków. Planowane przychody z podwyżki stawek VAT można by osiągnąć przy pomocy ruchów nie podwyższających już i tak wysokich obciążeń fiskalnych i – w efekcie - lepszych dla wzrostu naszej gospodarki (redukcja zasiłków pogrzebowych – 2,0 mld zł, rezygnacja z podwyżek dla nauczycieli – 2,0 mld zł, ograniczenie dotacji do przedsiębiorstw – 0,5 mld zł, likwidacja becikowego – 0,4 mld zł, likwidacja programu „Rodzina na swoim” – 0,3 mld zł, obniżenie zasiłków dla bezrobotnych – 0,3 mld zł).

- Zaproponowany pakiet jest dalece niewystarczający, aby:
 - a) wydatnie zmniejszyć hamujący wpływ finansów publicznych na wzrost naszej gospodarki,
 - b) istotnie zmniejszyć ryzyko zaburzeń fiskalnych.

- Aby osiągnąć te dwa cele należy wprowadzić w życie dwie grupy działań:
 - a) zwiększające odsetek zatrudnionych wśród osób zdolnych do pracy,
 - b) redukujące deficyt niemające bezpośredniego wpływu na wzrost zatrudnienia.

7. Działania na rzecz wzrostu odsetka zatrudnionych powinny obejmować:

- a) Zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn na poziomie 67 lat do 2020 roku, a następnie powiązanie go z wydłużającą się oczekiwaną długością życia (korzyści z tego tytułu dla sektora finansów publicznych rosłyby z 2,6 mld zł w 2011 r. do 29,8 mld zł w 2020 r.- wartości w warunkach 2010 roku);
- b) Ograniczenie możliwości odchodzenia z rynku pracy przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego przez pracowników służb mundurowych i górników;
- c) Systematyczne podwyższanie wieku uprawniającego do renty wdowiej (w połączeniu z wprowadzeniem szkoleń dla osób wcześniej nie pracujących);
- d) Ograniczenie kodeksowych barier w zwalnianiu pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, w tym likwidację 4 – letniej ochrony przed zwolnieniem osób w wieku przedemerytalnym;
- e) Ograniczenie długość płatnego urlopu macierzyńskiego do 20 tygodni (wobec planowanego wydłużenia do 26 tygodni w 2014 r.);
- f) Ograniczenie długości urlopów wychowawczych i usunięcie barier hamujących rozwój instytucji dziennej opieki nad dziećmi;
- g) Zwiększenie kontroli aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia przez osoby zarejestrowane w urzędach pracy;
- h) Wprowadzenie zasady, że zasiłków chorobowych nie wypłaca się przez 3 pierwsze dni choroby, niezależnie od jej całkowitej długości.

8. Działania redukujące deficyt niemające bezpośredniego wpływu na wzrost zatrudnienia powinny obejmować:

- a) Ograniczenie wydatków publicznych na wynagrodzenia;
- b) Objęcie największych gospodarstw rolnych podatkiem dochodowym – 2-3 mld zł w 2012 roku;
- c) Likwidację w PIT ulgi na dzieci - 6 mld zł w 2012 roku;
- d) Likwidację w PIT ulgi internetowej -0,4 mld zł w 2012 roku.

Kroki, o których mowa wyżej są od lat postulowane przez Bank Światowy, inne organizacje międzynarodowe oraz wielu ekspertów. Są one także wprowadzane w życie przez inne kraje, w tym takie, gdzie stan finansów publicznych jest **lepszy** niż u nas, a w każdym bądź razie, nie jest gorszy.

Kraje Unii Europejskiej podejmują bardzo dużo zmian zmierzających do zwiększenia wskaźnika zatrudnienia. Dla przykładu jednym z głównych składników reform fiskalnych w **Danii** jest zmniejszenie absencji chorobowej pracowników. Nasi sąsiedzi, Słowacy oraz **Czesi** zamierzają zmniejszać wysokość zasiłków dla bezrobotnych. **Holandia**, zamierza podwyższyć wiek emerytalnego z 65 do 67 lat, **Grecja** w latach 2010-2013 podniesie wiek emerytalny kobiet z 60 do 65 lat. **Belgia** w 2009 podniosła wiek emerytalny skokowo z 64 do 65 lat. Na **Słowacji** w latach 2011-2014 wiek emerytalny kobiet wzrośnie z 55 do 62 lat (o 9 miesięcy rocznie). Wiele krajów np. Irlandia, Hiszpania, Węgry, Łotwa, Litwa, Czechy planuje restrukturyzację płac pracowników zatrudnionych w sektorze publicznym.

Osoba do kontaktu

Emilia Legieta, Specjalista ds. Public Relations
Fundacja FOR, tel. +48 22 427 40 10, kom. 691 232 993, e-mail: emilia.legieta@for.org.pl